

Erdészként jártam „Jégföldön”

Izland. A tűz és a jég országa. 2016 nyarán erdőmérnök hallgatóként két hónapot tölthettem el az Izlandi Állami Erdészeti Szolgálatnál (Icelandic Forest Service) Erasmus Plus szakmai gyakorlat keretében. Ez alatt a két hónap alatt a Déli (Selfoss-i), és a Nyugati (Borgarnes-i) erdészethél nyeltem betekintést az észak-atlanti szigetország erdőgazdálkodásába, és nem utolsósorban varázslatos természeti világába.

A viking kor előtt, vagyis 1200 évvel ezelőtt, csaknem 40 %-os területi arányban borította erdő a vulkáni szigetet, főleg nyír, fűz és nyárfa vegetációk. A vikingek beköltözésével – akik magukkal hozták a haszonállataikat – kivágtak és felhasználtak minden fellelhető faanyagot. Ez persze nem jelentette volna a vegetáció teljes eltűnését, de Izlandon a vékony termőréteg az erózióknak, deflációnak köszönhetően pillanatok alatt belemosódott az Atlanti-óceánba. Mindeközben vulkán kitérősek is követték egymást, melyek megtépázták a Magyarországnál alig nagyobb szigetet.

A vegetáció nem tudott regenerálódni, hiszen a birkák lelegettek mindent, így a 19. század végére kevesebb mint 0,3 % volt az erdővel borított terület. Hála a későbbi tudatos telepítéseknek mára közel 2 % az erdőborítottság, és ez a szám tovább nő az átgondolt szakmai munkának köszönhetően.

Ebbe a folyamatba szerettem volna bekapcsolódni, hogy lássam, hogyan erdősül be szép lassan Izland. Tudni akartam, miként váltják a fák, az asszociációk egymást, miként dolgoznak a helyi erdészek, akiknek a gazdálkodása még csak gyerekcipőben jár, mivel csupán 1950-től beszélhetünk tervszerű erdőgazdálkodásról. Miként lesz a látvamezőből egy szép napon virágpompa, majd madárcsicsergős erdő.

Az első egy hónapomat az egyik leghíresebb izlandi látványosság közvetlen közelében a Geysír szomszédságában töltöttem Haukadalur Skógur-nál (Haukadalur-i Erdészethél). Az 1930-as évek elejétől indultak meg a helyi erdőtelepítések. *Picea rubens*, Sziitka luc (*Picea Sitchensis*), szibériai vörösfenyő (*Larix sibirica*), erdei fenyő (*Pinus sylvestris*), törpefenyő (*Pinus mugo*), *Pinus contorta*, rezgőnyár (*Populus tremula*), molyhos nyír (*Betula pubescens*) alkotják a gerincét az állományoknak. Mindezek mellett tundrai elemek, törpe nyír (*Betula nana*) és társai, illetve fűz fajok tömege található.

Mintegy 800 hektár erdő borítja a területet, és ez a szám egyre nő a telepítéseknek köszönhetően. Hozzá kell tennem, hogy Izlandnak nincs őshonos fenyőfaja, ennek megfelelően a felsorolt fenyőfajok egy része európai, de a döntő része alaszki flóraelem, hiszen Izland klímája a legnagyobb hasonlóságot az amerikai kontinensen fekvő területtel mutatja.

Később pár napot tölthettem a Hekla vulkán közvetlen közelében, amely a holocénben a valaha volt legnagyobb tömegű hamut és lávát lövellte ki a légkörbe, és derekasán kivette részét az ezt követő lehülésnek a bolygón. Az utolsó kitérés 2000-ben volt, 2013-tól pedig gyenge földrengések jelzik, hogy a királynő még nem aludt ki teljesen.

A Hekla árnyékában mintegy 500 hektár összefüggő erdő található, főleg a fent említett fajokkal. A helyi erdészethél egy kisebb fűrészüzeme is van, ahonnan akár közvetetten, vagy közvetlenül is hozzájuthatnak a vásárlók a faanyaghoz. Az izlandiak az építkezéshez szinte alig-alig használnak fát, illetve nem fával fűtenek, hanem a geotermikus energia adta lehetőségeket használják ki. Esztétikai okokból viszont egyre többen keresik tüzeléshez a fát, illetve nagyon gyakori az ún. „fa chips” felhasználása a turista utak borításához. E mellett rengeteg faanyagot használnak a birka-kerítések készítéséhez.

A második hónapban már Borgarnes közelében, attól mintegy 30 kilométerre voltam gyakorlaton. Ez az erdészethél némileg különbözött az addig látott erdészethéltől, hiszen sokkal komplexebb volt, nagyobb területet kezelt, és a foglalkoztatottak száma is jóval magasabb. Míg Haukadalur-ban mindössze 2 ember dolgozott, itt 6-7 fő, ebből ketten erdőmérnök végzettséggel.

Izlandon alig maroknyi szakember foglalkozik az erdészettel. Ugyan van erdőmérnök képzésük, de évente mindössze fél tucat ember végez, és ezek nagy része is külföldön (Norvégia, Svédország) próbál szerencsét. Szakképzett erdei munkások nincsenek, nagy többségben teljesen más végzettségűek dolgoznak az erdészethélnél.

A Borgarnes-i erdészethél lehetőségem nyílt mélyebb betekintést nyerni az erdővédelem témakörébe is, ahol első helyen természetesen a birkák elleni harc állt. Nagyon nehéz helyzetben vannak a helyi kollégák, hiszen az állattenyésztést jóval fontosabb ágazatnak tartják az erdészethél. Folyamatosan viták, peres ügyek robbannak ki az erdészek és a farmerek között, amelyekben nehéz megvédeniük az erdők érdekeit.

Az utóbbi években az állam segítséget próbál nyújtani az erdősültség növeléséhez, amit azzal kívánnak elérni, hogy a farmereket támogatásokkal igyekezzenek ösztönözni.

A sziget izoláltsága miatt, illetve a szélsőséges időjárási viszonyoknak köszönhetően a kórokozók, károsítók elszaporodása nem tömeges. Ennek ellenére lassan megérkeznek a pionírok, főleg gombás megbetegedések formájában. Ennél sokkal nagyobb problémát jelentenek a kiszámíthatatlan időjárási események, a gyakori kései fagyok és a viharkárok.

Az első pillantásra sivárnak tűnő „Jégföld” idővel feltárja titkait mindenki számára, akinek lehetősége nyílik hosszabb időt itt tölteni, ahol a természet a maga szűziességével, pompájával, és a helyi emberek északi mentálisával, nyitottságával elvarázsolja, és életre szóló élménnyel ajándékozta meg a szigetre látogatót.

Deák István György, em. b.